

Nogle for Danmark nye Arter og Former af Storsommerfugle.

Af
Erling Pedersen og Niels L. Wolff.

1. *Xylophasia zollikoferi* Frr.

Den 14. september 1934 modtog jeg fra hr. fyrpasser C. Jensen, Dueodde, Bornholm, nogle sommerfugle, han havde taget på Dueodde Nordfyrd et par dage forinden.

Blandt disse var et exemplar af ovennævnte store sjældenhed. Dyret lignede med sammenfoldede vinger ikke så lidt en *Nonagria typhae* Thnbg., omend dens lysegrå farve gav den et afstikkende udséende; i præpareret tilstand minder den om en *Hadena* af f. ex. *lateritia*-typen (*Xylophasia*).

På fotografiet (fig. 1) ses det omtalte exemplar. Farven er lys musegrå, af tegningen er tap-, ring- og nyremærke svagt antydede, det sidstnævnte med lidt mørkere udfyldning; ydre mellemlinie er reduceret til ét eller to sorte punkter på de enkelte ribber, ydre sømfelt (feltet udenfor subterminallinien) tydeligt mørkere end den øvrige del af vingen. Undersiden af vingerne glinsende hvid, på nyremærkets plads med mørk bestøvning og indenfor frynserne med en række sorte sømpunkter på såvel for- som bagvinger.

Det danske exemplar stemmer ret nøje overéns med Buchanan White's beskrivelse af et skotsk stykke taget (sept. 1871) i Aberdeenshire, som Tutt (British Noct. & Vars. 1891, vol. 1 p. 72) benævner v. *pallida*.

Artens systematiske stilling er endnu usikker. Freyer, som har beskrevet den (efter exemplarer taget ved Budapest okt. 1834), henførte den til slægten *Nonagria* Ochs., og i de tre almindeligt benyttede håndbøger South, Spuler og Seitz opføres den

under henholdsvis slægterne *Xylophasia* Stph., *Luperina* B. og *Sidemia* Staud.

Larven angives at være grøn og at leve på forskellige græsarter.

Artens udbredelse er højst interessant. Nedenfor er — i det væsentlige på grundlag af Nordström's grundige oplysninger (Ent. Tidskr. Stockholm 1932 p. 114—116) — sammenstillet, hvad der vides om *zollikoferi*'s forekomst i Europa i de 100 år, arten nu har været kendt (1834—1934).

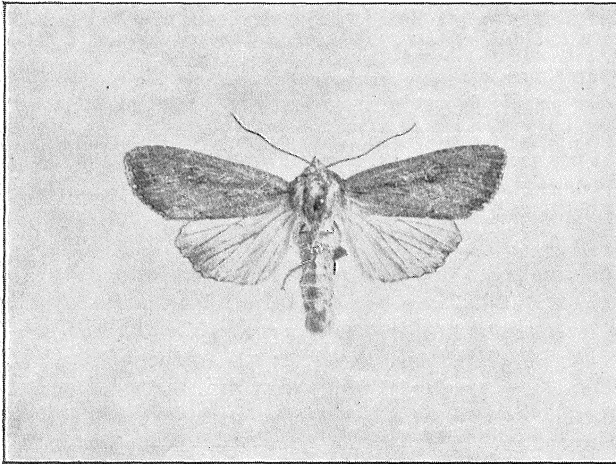

Fig. 1. *Xylophasia zollikoferi* Frr. var. *pallida* Tutt.
♂. Nat. størr. Dueodde $12/9$ 1934.

Rusland (Krim, Volgaområdet, Sarepta, Ural, antagelig flere steder).
Ungarn (Budapest: typeeksemplarerne ♂, ♀ okt. 1834, senere flere gange, Tura: 1903¹).

Czechoslovakiet (Karlsbad: 1 ♀ $23/9$ 1903, Brünn: 1 ex. før 1912).
Polen (Lemberg: 1 ex. før 1901).

Schweiz (1 ex. før 1901, Chur: før 1911).

Tyskland (Dresden: 1 ♀ $24/9$ 1903, Chemnitz: 1 ♂ $10/10$ 1906, Leipzig: 1 ♀ $12/9$ 1934²), Gera: 1 ♂ sept. 1917³), Naumburg a. d. Saale: 1 ♂ $16/9$ 1910, Berlin: 2 ex. før 1860, Bremen: 1 ♂, 1 ♀ okt. 1903, Tenkitten v. Pillau: 1 ♀ $14/8$ 1912, Königsberg: 1 ♂ ca. 1924, 1 ♀ $9/9$ 1934, 1 ♂ $10-11/9$ 1934³)).

1) Et exemplar i Brit. Mus. samling (Ent. Rec. 22 p. 222).

2) Int. Ent. Z. Guben Jahrg. 28 no. 26 (1934) p. 335.

3) Ibid. no. 29 (1934) p. 371.

Letland (Bathen: 1 ♂, 1 ♀ 18/9 1904).

Danmark (Dueodde, Bornholm: 1 ♂ 12/9 1934)¹⁾.

Sverige (Knista, V. Närke: 1 ♂ 14/9 1910).

England (Deal: 1 ex. okt. 1867, ved Englands kyster: 6 ex. efterår 1934²⁾, Norwich: 1 ♀ 4/9 1905, Middlesbrough: 1 ex. 26/9 1903, Methley v. Leeds: 1 ♀ 12/8 1910, Aberdeenshire: 1 ex. sept. 1871)³⁾.

Udenfor Europa er den kendt fra Asien (Kurusch, Kaschgar, Korla-området, øst for Pamir, Gobi).

Som det fremgår af ovenstående, er arten nok fundet spredt over store dele af Europa, nemlig lige fra Krim til Sverige og fra den asiatiske grænse til England, men alligevel er det dog kun et sparsomt antal eksemplarer, der er taget. Når bortses fra eksemplarer fra Rusland og Ungarn, i hvilke lande forekomsten antagelig er af mere regelmæssig art, overstiger tallet på de i de forløbne 100 år kendte stykker af *zollikoferi* fra de øvrige lande i Europa næppe 30—40. Det kan tilføjes, at arten går på såvel sukkerlokning som lys. Af ovennævnte ses også, at enkelte år synes at have været særlig gunstige. Det gælder f. ex. 1903, hvor der blev taget 6 eksemplarer, og 1934, hvor der allerede nu foreligger publiceret fund af 10 individer.

Fundet af det danske stykke belyser ikke nogen ny side ved dyrets levevis, som stadig er lidet kendt. At *zollikoferi* er i stand til at foretage flyvninger over længere strækninger udover sin hjemstavn, er overvejende sandsynligt, men der vides endnu intet sikkert om, hvorfra de i Vesteuropa tagne eksemplarer stammer. Og et par omstændigheder må erindres: dels er mange af disse eksemplarer påfaldende friskklækkede, dels tilhører ihvertfald adskillige af de vesteuropæiske stykker (såvel som det danske) ikke den ungarske hovedform (der har brunlig grundfarve), men derimod en meget lysere varietet.

N. L. W.

2. *Ephyra puppillaria* Hb.

Den 1. 10. 1934 tog jeg på Sukkerlokning ved min egen Have i Sønderby på Møn en *Ephyra*, som jeg straks antog for *E. porata* L.

Da den ikke helt svarede til Beskrivelsen, sendte jeg den til Hr. Ingeniør Niels L. Wolff, der bestemte den til *E. puppillaria* Hb., som er ny for Danmark. For ekstra Sikkerheds Skyld blev Dyret sendt til London til Hr. Louis B. Prout, der under-

1) Sé også tilføjjelsen p. 220.

2) Ent. Rec. 46 p. 132.

3) Desuden findes i Københavns Zool. Mus. 1 ex. (coll. Nissen) etiketteret: Anglia, men iøvrigt uden nærmere data.

søgte det og bekræftede Bestemmelsen. På denne Rejse måtte Dyret desværre bøde med Tabet af $\frac{1}{2}$ Føler.

E. pupillaria er tidligere kun kendt fra Sydeuropa og den sydlige Del af Mellemeuropa (Sydfrankrig, Spanien, Schweiz, Sydtyrol), Nordafrika (Algier) og Lilleasien, og det var derfor ganske mærkeligt at træffe den i Danmark. Larven skal leve på en Del forskellige Træer og Buske, bl. a. på Eg.

Det danske Stykke, der er en ♀, er på Størrelse med en lille *E. linearia* Hb., men af en noget anden Vingeform. Grund-

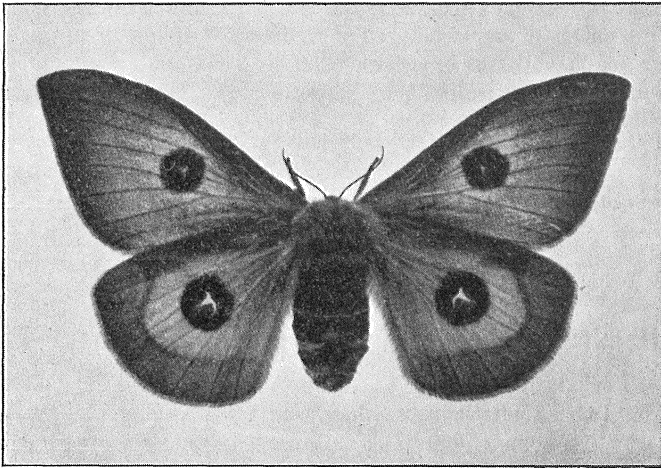

Fig. 2. *Aglia tau* L. ab. *ferenigra* Th.-Mieg.

♀. Nat. størr. Tisvilde $\frac{30}{4}$ 1933.

farven er bleg rødlig gul, ganske fint og jævnt stænket med enkelte spredte, brune Skæl, men ellers uden Tegning. Kantpletten på Forvingerne er antydet ved lyserød Bestøvning. De 4 Midtpletter på Vingerne er tydelige og består hver af en lille, aflang, hvid Plet omgivet af en smal, skarp, brunsort Ring.

E. P.

3. *Aglia tau* L. ab. *ferenigra* Th.-Mieg.

På en excursion til Tisvilde 30. april 1933 overraskedes jeg ved at finde et smukt exemplar af den sortbestøvede form af *Aglia tau* — *ferenigra* —, der ikke hidtil var taget her i landet, men som man så godt kender fra afbildninger i tyske værker.

Dyret, en ganske friskklækket ♀, sad på noget kvas ved foden af en række høje birke. Den 30. april er en tidlig dato for *Aglia tau*, og ingen ♂♂ sås flyvende, skønt vejret var smukt. Da jeg måtte tilbage til København samme dag, var der ingen mulighed for at få denne ♀ parret på stedet, og et forsøg på at transportere den levende med hjem mislykkedes, idet jeg måtte dræbe den på hjemvejen, da den i toget Hillerød—København blev så urolig, at jeg var bange for, at den skulde beskadige sig selv.

Det lykkedes altså ikke at få afkom af dette individ, men da *ferenigra*¹⁾ er en arveligt fixeret form, bør den kunne findes om ikke andetsteds så ihvertfald i Tisvilde, hvorfor samlerne må have deres opmærksomhed henvendt på fremtidig eftersøgning af denne smukke og karakteristiske form (fig. 2).

1) Sé f. ex. J. Preiss: Das *Aglia tau*-Problem etc. (Ent. Z. Frankf. a. M. 43 (1929)), hvor der (p. 183) findes yderligere literaturhenvisninger.

N. L. W.

Sønderby og Hellerup, Marts 1935.

Tilføjelse:

Efter at ovenstående er trykt, har jeg ved gennemsyn af Dohlmann's efterladte samling, der nylig er tilgået Zoologisk Museum, og som endnu ikke er ordnet, konstateret yderligere et dansk exemplar af *Xylophasia zollikoferi* Fr.

Dette exemplar — en meget lys, fejlfri ♂ — er taget på Sjælland: Stevn, sept. 1907 og var bestemt som *Calamia lutosa* Hb.

N. L. W.